

Viite

-

Maatalous- ja kalastusneuvosto 25.7.2023

Maatalous- ja kalastusneuvosto kokoontuu Brysselissä 25.7.2023. Suomea kokouksessa edustaa maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah.

Uusi puheenjohtajavaltio Espanja esittelee kokouksessa puheenjohtajakautensa 1.7.-31.12.2023 ohjelman.

Komissio esittelee kokouksessa vastauksensa neuvoston päätökseen, jolla pyydettiin komissiota täydentämään kasvinsuojeluaineiden kestäväää käyttöä koskevan asetusehdotuksen vaikutusarviota. Suomi ottaa tiedoksi komission vastauksen.

Komissio esittelee maatalous- ja kalastusneuvostolle 5.7.2023 antamansa ehdotuksen koskien asetusta tietyillä uusilla genomiteknikoilla tuotetuista kasveista. Maatalous- ja kalastusneuvosto käy asiasta myös keskustelun. Ehdotus on osa lainsäädäntöehdotuspakettia, jolla tuetaan EU:n Pellolta pöytä -strategiaa ja biodiversiteettistrategiaa. Suomi ottaa komission esittelyn asetusehdotuksesta tiedoksi. Suomi on tyytyväinen siihen, että komissio on laatinut asiasta asetusehdotuksen ja että sen käsittely on aloitettu ripeästi. Aiheesta on valmisteilla eduskunnalle U-kirjelmä, jossa otetaan kantaa ehdotuksen yksityiskohtiin.

Lisäksi maatalous- ja kalastusneuvostossa kuullaan komission tilannekatsaus maataloustuotteiden markkinatilanteesta.

Asialista:**MAATALOUS- JA KALASTUSNEUVOSTO BRYSSELISSÄ
25.7.2023**

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien hyväksyminen

a) Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo

b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Puheenjohtajavaltion työohjelma

Puheenjohtajavaltio esittelee

MAATALOUS**Lainsäädäntökäsittelyt**

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Asetus kasvinsuojeluaineiden kestävästä käytöstä – vaikutustenarviointia täydentävä tutkimus
Komission tiedotusasia

Keskustelu

Asetus tietyillä uusilla genomiteknikoilla tuotetuista kasveista sekä elintarvikkeista ja rehuista
Komissio esittelee

Keskustelu

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Markkinatilanne erityisesti Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen jälkeen

Komission ja jäsenvaltioiden tiedotusasia

Keskustelu

Muut asiat**Maatalous**

a) Afrikan unionin ja Euroopan unionin maatalousministerien viides kokous (Rooma, 30. kesäkuuta 2023)

Komission tiedotusasia

b) Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Kasvien lisäysaineiston ja metsänviljelyaineiston tuotantoa ja markkinointia koskevat asetukset
Komissio esittelee

Maa- ja metsätalousministeriö

Perusmuistio

EU/69/2023-MMM-144

Uusitalo Laura, Almakari Aida

14.7.2023

Puheenjohtajavaltio Espanjan työohjelma - maatalous- ja kalastusneuvoston keskustelu

Kokous

Maatalous- ja kalastusneuvosto 25.7.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Espanja esittelee puheenjohtajakautensa 1.7.-31.12.2023 työohjelman maatalous- ja kalastusneuvostolle 25.7.2023. Puheenjohtaja esitteli työohjelman maatalouden erityiskomiteassa 10.7.2023 ja Coreper I –kokouksessa 5.7.2023.

Suomen kanta

Suomi ottaa Espanjan työohjelman tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Espanjan puheenjohtajakauden yleisiä tavoitteita ovat kestävä talouskasvu, oikeudenmukaisuuden vahvistaminen ja Euroopan yhtenäisyyden edistäminen. Espanjan avainprioriteetteja ovat 1) EU:n uudelleenteollistaminen ja sen avoimen strategisen autonomian varmistaminen 2) Edistyminen vihreässä siirtymässä ja ympäristösopeutumisessa 3) sosiaalisen ja taloudellisen oikeudenmukaisuuden edistäminen sekä 4) Euroopan yhtenäisyyden vahvistaminen.

Maatalous- ja elintarvikesektorilla Espanjan kauden prioriteetteja maatalouden ja maaseudun kehittämisen alalla ovat kilpailukyvyn kehittäminen ja uusien tekniikoiden hyödyntäminen.

Espanja keskittyy puheenjohtajakaudellaan edistämään maatalouselintarvikkeiden teknologioita, jotka tulevat olemaan välttämättömiä kestävämpään tuotantomalliin siirtymisessä, ilmastonmuutokseen varautumisessa sekä tuontiriippuvuuden vähentämisessä tämänhetkisessä epävakaaassa geopoliittisessa tilanteessa. Uusien teknologioiden vauhdittaminen auttaa EU:ta säilyttämään johtoasemansa kaikilla alueilla, esimerkiksi uusien genomitekniikoiden piirissä. Asiasta keskustellaan epävirallisessa maatalousministeriöiden kokouksessa, joka järjestetään 4.-5. syyskuuta Cordobassa.

Puheenjohtajamaa vauhdittaa neuvotteluja ehdotetusta EU-lainsäädännön tarkistamisesta koskien kasvinlisäys- ja metsänviljelyaineistoja sekä ehdotetusta lainsäädännöstä, joka koskee kasveja, joiden tuotannossa on hyödynnetty tiettyjä genomitekniikoita. Komissio antoi näistä asetusehdotukset 5.7.2023. Lisäksi Espanja käynnistää keskustelut muutosehdotuksesta eläinsuojelulainsäädäntöön, jolla varmistetaan eurooppalaisen kotieläintuotannon kilpailukyky, kannattavuus ja tulevaisuus.

Nykyinen geopoliittinen tilanne huomioon ottaen tehdään työtä ruokaturvan turvaamiseksi ja lisäämiseksi, sekä eläinten, kasvien ja ympäristön terveyden suojelemiseksi. Puheenjohtajamaa jatkaa kestäväen kasvinsuojeluaineiden käytön (SUR) asetusehdotuksen käsittelyä.

Espanja jatkaa nk. aamiaisdirektiivien käsittelyä kaudellaan. Espanja on varautunut aloittamaan käsittelyn komissiolta odotettavasta ehdotuksesta kestävien ruokajärjestelmien lainsäädäntökehykseksi.

Espanja on ilmoittanut eläinlääkinnällisiksi teemoikseen keskustelut korkeapatogeenisen lintuinfluenssan (HPAI) rokotusstrategiasta, bioturvallisuuskysymykset eläinkuljetuksissa sekä kuljetuskaluston puhdistukset, eläinten hyvinvointi komission lainsäädäntöesityksen pohjalta, kansainväliseen kauppaan liittyvät terveysturvallisuuskysymykset (SPS) ja alueellistamiseen sekä maailman eläintautijärjestöön (WOAH) liittyvät kysymykset.

Puheenjohtajavaltio Espanja aikoo priorisoida vuoden 2023 alussa käynnistettyjen yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) strategiasuunnitelmien analyysia. Uudella YMP:llä varmistetaan, että maatalous- ja elintarvikesektori pystyy vastaamaan tunnistettuihin tarpeisiin.

Maataloustuotteiden markkinatilanteesta keskusteltaneen neuvostossa Espanjan kaudella edelleen säännöllisesti, koska Venäjän hyökkäys Ukrainaan aiheuttaa epävarmuutta ja heilahteluja niin EU:n kuin koko maailmankin markkinoilla. Asiaan liittyy kysymyksiä mm. maataloustuotannon kannattavuudesta, ruokaturvasta ja elintarvikkeiden kohtuullisista kuluttajahinnoista. EU:n maatalousvarauksen käytön menettelytapojen kehittämistä järjestetään maksajavirasto-päälliköiden kokous syyskuussa.

Neuvostossa käydään myös keskustelua kansainvälisestä maataloustuotteiden kaupasta. Fokuksessa ovat mm. Ukrainan vienti ja Mustanmeren viljasopimuksen jatko, globaali ruokaturva, maailman kauppajärjestön (WTO) neuvottelut maatalouden osalta ennen seuraavaa ministerikokousta sekä eri vapaakauppasopimusneuvottelut (mm. Australia, Mercosur).

EU:n elintarvikkeiden laatupolitiikalla on strateginen merkitys maaseudun talouskehitykselle ja kestävävyydelle. Puheenjohtajamaa aikoo puolustaa maantieteellisiä merkintöjä ja muita maataloustuotteiden, viinien ja juomien laatujärjestelmiä. Nämä turvaavat kestäväen tuotannon ja laadun, sillä ne perustuvat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteisiin. Espanja jatkaa maantieteellisiä alkuperämerkintöjä koskevan asetusehdotuksen käsittelyä. Asiassa on siirrytty kolmikantaneuvotteluihin Euroopan parlamentin kanssa ja tavoitteena on saavuttaa poliittinen sopimus toimielinten välillä syyskauden

aikana. Menekinedistämistä koskevan asetusehdotuksen antamisajankohta on edelleen auki.

Puheenjohtajavaltio Espanja aikoo painottaa maaseudun tarjoamia mahdollisuuksia, hyödyntäen EU:n pitkän aikavälin (2040) maaseutuvisiota ja EU:n maaseutusopimusta. Espanja pyrkii tekemään neuvoston päätelmät aiheesta. Puheenjohtajakaudella järjestetään syyskuussa korkean tason konferenssi maaseudun tulevaisuuteen liittyen.

Maatalous- ja kalastusneuvosto oletettavasti keskustelee Espanjan puheenjohtajakaudella maatalouden näkökulmasta sellaisista ympäristöneuvostossa käsiteltävistä asioista, joilla on vaikutuksia maatalouteen. Yksi tällainen ehdotus on maaperää koskeva direktiivi. Lisäksi hiilen poistojen sertifiointia koskevan asetusehdotuksen käsittely jatkuu ympäristötyöryhmässä Espanjan kaudella.

Metsäasioissa komissio on ennakoanut antavansa esityksen metsien tilan seurannasta, mutta julkaisupäivä ei ole vielä tiedossa. Mikäli komissio julkistaa esityksensä pysyvän metsäkomitean uudistamisesta, Espanja todennäköisesti pyrkii saamaan asiasta neuvoston yleisnäkemyksen. Espanjan johdolla käydään keskustelua myös muista metsän tuotteista kuin puusta.

Kalatalous ja sen vihreä siirtymä ovat Espanjalle tärkeitä. Kalastuksen osalta Espanjan puheenjohtajakaudella edistetään kalatalouden hiilestä irtautumista. Tavoitteena on etsiä kestäviä vaihtoehtoja, jotka ovat taloudellisesti ja toiminnallisesti toteutettavia investoimalla kestävyteen, innovaatioihin ja digitalisaatioon.

Itämeren kalakannoista on tarkoitus päästä poliittiseen yhteisymmärrykseen lokakuun maatalous- ja kalastusneuvostossa. Espanjan puheenjohtajakaudella käydään myös vuotuiset kalastuskonsultaatiot EU:n ja UK:n sekä myös EU:n ja Norjan välillä vuoden 2024 kalastusmahdollisuuksista Koillis-Atlantilla. Koillis-Atlantin ja muiden kuin Itämerenmerialueiden kalastusmahdollisuuksista on tarkoitus päästä yhteisymmärrykseen marras- ja joulukuun neuvostoissa.

Espanja pyrkii virtaviivaistamaan päätöksentekoprosessia edistämällä monivuotisten kalastuskiintiöiden käyttöönottoa. Lisäksi Espanja toivoo, että tieteellisiin raportteihin voidaan sisällyttää sosioekonomiset analyysit. Näistä painopisteistä keskustellaan epävirallisessa kalastusministerikokouksessa Vigossa 17.-18. heinäkuuta.

Lisäksi panostetaan yhteisen kalastuspolitiikan rooliin ruoantuotannon ja riippumattomuus takaamisessa EU:ssa varmistuen tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n ulkoisten kalastustoimijoiden kentällä, sekä markkinoiden tasapaino ja toiminnan kestävä ylläpito yhteisen markkinajärjestelyn avulla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on tiedotusasia.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto 6.7.2023 ja 18.7.2023

EU-ministerivaliokunta 12.-14.7.2023 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 14.7.2023 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Espanjan puheenjohtajakauden ohjelma: <https://spanish-presidency.consilium.europa.eu/media/e4ujaagg/the-spanish-presidency-programme.pdf>

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erytisasiantuntija Laura Uusitalo, MMM/RO/EUKA, laura.uusitalo@gov.fi p 0295 162 030

Korkeakouluharjoittelija Aida Almakari, MMM/RO/EUKA aida.almakari@gov.fi p 0295 162 012

VAHVA-tunnus

EU/69/2023

Liitteet -

Viite -

Maa- ja metsätalousministeriö

Perusmuistio

EU/436/2022-MMM-245

Jern Tove

14.7.2023

Asetus kasvinsuojeluaineiden kestävästä käytöstä – vaikutustenarviointia täydentävä tutkimus

Kokous

Maatalous- ja kalastusneuvosto 25.7.2023

Eduskuntatunnus

U 75/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 22.6.2022 asetusehdotuksen kasvinsuojeluaineiden kestävästä käytöstä. Ehdotuksen on tarkoitus korvata voimassa oleva direktiivi (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/128/EY yhteisön politiikan puitteista torjunta-aineiden kestävästä käytön aikaansaamiseksi).

Komissio esitti ehdotuksensa ja siihen liittyvää vaikutustenarviota kasvi- ja kasvinterveys-työryhmälle 13.7.2022 sekä maatalous- ja kalastusneuvostolle 18.7.2022. Ehdotuksen käsittely jatkui Tšekin puheenjohtajakaudella, josta edistymisraportti esitettiin maatalous- ja kalastusneuvostossa 12.12.2022. Neuvosto hyväksyi 19.12.2022 päätöksen, jolla pyydettiin komissiota täydentämään ehdotuksen vaikutusarviota. Tähän komissio vastasi kirjeellä alustavasti 22.3.2023, että aikoi tässä erityistilanteessa toimittaa lisätietoja olemassa olevan tiedon pohjalta kevään 2023 aikana.

Ruotsin puheenjohtajakaudella keskustelu ehdotuksesta jatkui neuvoston työryhmän seitsemässä kokouksessa.

Komissio esittelee maatalous- ja kalastusneuvoston kokouksessa 25.7.2023 vastauksensa neuvoston päätökseen, jolla pyydettiin komissiota täydentämään ehdotuksen vaikutusarviota.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi komission vastauksen.
Suomen kannat on määritelty valtioneuvoston kirjelmässä U 75/2022 vp.

Pääasiallinen sisältö

Komissio julkaisi 5.7.2023 vastauksensa neuvoston päätökseen (EU) 2022/2572, jolla neuvosto pyysi komissiota täydentämään SUR-ehdotuksen vaikutusarviota.

Puheenjohtajavaltio on laatinut neuvoston keskustelua varten tausta-asiakirjan 11448/23, jossa se esittää ministereille kaksi kysymystä:

Kysymys 1:

Tavoitteet kasvinsuojeluaineiden käytön ja riskin vähentämiseksi kansallisella tasolla, yhdessä kasvinsuojeluaineiden käytön kiellon kanssa ns. herkillä alueilla, ovat useimpien valtuuskuntien mielestä ehdotuksen ongelmallisimpia näkökantoja.

Sen jälkeen, kun Euroopan komissio on esitellyt vaikutusarviotaan täydentävän tutkimuksena ja huomioiden komission herkkiä alueita koskevan epävirallisen asiakirjan (15.11.2022), miten näitä kahta kysymystä tulisi mielestänne käsitellä teknisellä tasolla tulevissa keskusteluissamme?

Kysymys 2:

Mitä muita ehdotuksen tärkeitä näkökantoja pidätte välttämättöminä käsitellä valmistautuessamme tuleviin esitystä koskeviin keskusteluihimme?

Tausta

Ehdotuksen tavoitteena on harmonisoida kasvinsuojeluainepolitiikka EU:ssa ja mukauttaa lainsäädäntö Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja erityisesti sen Pellolta pöytä -strategian ja biodiversiteettistrategian kanssa. Ehdotus on myös vastaus komission edellä mainittujen strategioiden tavoitteeseen vähentää kasvinsuojeluaineiden käyttöä ja riskejä EU:ssa 50 % ja haitallisempien kasvinsuojeluaineiden käyttöä 50 % vuoteen 2030.

Neuvosto hyväksyi 19.12.2022 päätöksen, jolla pyydettiin komissiota täydentämään ehdotuksen vaikutusarviota.

Komission vastaus

Komissio toteaa vastauksessaan, että neuvosto pyysi komissiota toimittamaan tutkimuksen täydentämään kasvinsuojeluaineiden kestäväää käyttöä koskevan asetusehdotuksen vaikuttavuusarviota ja ehdottamaan jatkotoimia, jos tutkimus näin edellyttäisi. Komission vastaus keskittyy tiettyihin neuvoston päätöksessä mainittuihin aiheisiin: ehdotuksen vaikutus unionin ruuantuotantoon sekä elintarvikkeiden ja rehujen hintoihin, mahdolliset vaikutukset ruuan saatavuuteen EU:ssa, lisääntyneen hallinnollisen taakan vaikutukset pienten ja keskikokoisten tilojen kilpailukykyyn ja kannattavuuteen, kasvinsuojeluaineiden vaihtoehtojen saatavuuteen ja mahdollisesti kasvavaan riskiin haitallisten eliöiden leviämisestä ja mahdollinen vaikutus kasvinsuojeluaineiden käytön kieltämisestä ehdotuksen mukaisilla herkillä alueilla. Komissio toteaa yhteenvetona, että katsovat edelleen kasvinsuojeluaineiden käytön ja riskien vähentämisen olevan tarpeellista, eikä ehdotuksen mukainen vähentäminen vaikuta kielteisesti ruokaturvaan.

Komissio jakaa vastauksensa neljään aiheeseen; 1. Taloudelliset seikat, 2. Hallinnollinen taakka, 3. Kemiallisten kasvinsuojeluaineiden vaihtoehdot ja 4. Herkät alueet.

Komissio toteaa taloudellisia seikkoja koskevassa vastauksen osassa, että on vaikea löytää tieteellistä näyttöä kasvinsuojeluaineiden käytön vähennyksen vaikutuksista viljelykasvien satoon EU:n eri alueilla, koska ei ole olemassa luotettavaa tietoa kasvinsuojeluaineiden käyttömääristä. Näin ollen komissio tukeutuu tutkimuksiin, jotka perustuvat olettamuksiin ja komissio toteaa, että vaikuttaa siltä, että suurimmat kasvinsuojeluaineiden vähentämisestä johtuvat satovaikutukset osuisivat viljelykasveihin, joilla on pienin vaikutus elintarvike- tai rehurvaan (viinirypäleet, humala ja tomaatti). Komissio katsoo myös, että suuri käytön vähennys voidaan saavuttaa non-food ja non-feed sektoreilla, eli lähinnä käytöissä puistoissa, viheralueilla ja vastaavilla.

Hallinnollisesta taakasta komissio toteaa, ettei se pidä ehdotuksen hallinnollista taakkaa kovin suurena ja että lainsäätäjät voivat vielä vähentää tai pienentää lisäkustannuksia tai hallinnollista taakkaa. Lisäksi komissio korostaa täsmäviljelyn tuomia mahdollisuuksia tarkentaa kasvinsuojeluaineiden käyttöä.

Kemiallisten kasvinsuojeluaineiden vaihtoehdoista komissio listaa useita hankkeita, joissa kehitetään tai tutkitaan tietoa, taitoa ja osaamista integroidun torjunnan periaatteista. Lisäksi komissio mainitsee biologisia kasvinsuojeluaineita koskevia lainsäädäntömuutoksia, joita komissio on äskettäin tehnyt. Näiden eri tekijöiden yhteisvaikutuksena komissio arvioi, että riittävästi työkaluja tulee olemaan saatavilla kasvinsuojeluaineiden käytön vähentämiseksi ehdotuksen edellyttämällä tavalla.

Herkkien alueiden osalta komissio viittaa vuoden 2022 loppupuolella antamaansa non-paperiin herkistä alueista. Komissio katsoo, että tämä on hyvä pohja lisäkeskusteluille.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimuksen (SEUT) 192 artiklan 1 kohta.

Ehdotus käsitellään tavallisessa lainsäätämisyksessä Euroopan parlamentin kanssa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa ehdotuksen käsittelystä vastaa ympäristöä, kansanterveyttä ja elintarviketurvallisuutta käsittelevä valiokunta (ENVI). Mietinnön laatijana toimii Sarah Wiener (Greens/EFA) ja mietintöluonnos julkistettiin 6.2.2023. Asiasta ei ole vielä äänestetty ENVI-valiokunnassa. Lausunnon antavalla maatalousvaliokunnalla on käsitellyssä osittaista toimivaltaa. Sekä maatalous- että ympäristövaliokunnan äänestykset ovat syyskuudella 2023.

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto (EU18) 18.7.2023

EU-ministerivaliokunta 19.-21.7.2023 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.7.2023 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kansallinen lainsäädäntö ml. Ahvenanmaan asema on kuvattu U-kirjelmässä U 75/2023 vp.

Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksen taloudelliset vaikutukset on kuvattu U-kirjelmässä U 75/2022 vp.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission ehdotus asetukseksi COM(2022) 305 final

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja 11448/23

Komission vastaus lisätietopyyntöön 11644/23

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

MMM/RO/ETU Johtava asiantuntija Tove Jern, puh. 0295 162 318, tove.jern@gov.fi

MMM/RO/EUKA Erityisasiantuntija Sanna-Helena Fallenius, puh. 0295 162 073, sanna-helena.fallenius@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/436/2022

-

Liitteet -

Viite -

Maa- ja metsätalousministeriö

Perusmuistio

EU/936/2023-MMM-7

Törmäkangas Kirsi, Viljakainen Sanna

10.7.2023

Asetus tietyillä uusilla genomiteknikoilla tuotetuista kasveista sekä elintarvikkeista ja rehuista – maatalous- ja kalastusneuvoston keskustelu

Kokous

Maatalous- ja kalastusneuvosto 25.7.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 5.7.2023 ehdotuksen uudeksi asetukseksi tietyillä uusilla genomiteknikoilla tuotetuista kasveista (COM(2023) 411 final). Se on osa lainsäädäntöehdotuspakettia, jolla tuetaan EU:n Pellolta pöytään -strategiaa ja biodiversiteettistrategiaa.

Neuvoston työryhmä (Working Party on Innovation in Agriculture) on aloittanut ehdotuksen käsittelyn kokouksessaan 10.7.2023.

Komissio esittelee ehdotuksensa maatalous- ja kalastusneuvoston kokouksessa 25.7.2023 ja jäsenvaltiot käyvät asiasta ensimmäisen näkemysten vaihdon.

Suomen kanta

Suomi ottaa komission esittelyn asetusehdotuksesta tiedoksi. Suomi on tyytyväinen siihen, että komissio on laatinut asiasta asetusehdotuksen ja että sen käsittely on aloitettu ripeästi.

Aiheesta on valmisteilla eduskunnalle U-kirjelmä, jossa otetaan kantaa ehdotuksen yksityiskohtiin.

Pääasiallinen sisältö

Ehdotuksen tausta

Uusilla genomitekniikoilla (new genomic techniques, NGT) on mahdollista tehdä esimerkiksi kasvien jalostustyötä muuttamalla organismin genomia kohdennetusti ja entistä tarkemmin ja nopeammin. Ne voisivat muiden toimien ohella olla yksi ratkaisu, jonka avulla voitaisiin parantaa maatalouselintarvikejärjestelmän muutosjoustavuutta ja kestävyyttä muun muassa vähentämällä maatalouden tuotantopanosten, kuten kasvinsuojeluaineiden, käyttöä. Mahdollisia uusilla tekniikoilla aikaan saatuja hyödyllisiä sovelluksia voisivat olla myös tuholaisia, tauteja ja ilmastonmuutoksen vaikutuksia paremmin sietävät kasvit tai kasvit, jotka vaativat vähemmän luonnonvaroja ja lannoitteita kasvaakseen. Uusilla genomitekniikoilla voitaisiin myös parantaa kasvien ravintosisältöä terveellisempiä ruokavaliota varten tai vähentää haitallisten aineiden, kuten toksiinien ja allergeenien, määrää kasveissa. Uusia genomitekniikoita on jo käytössä EU:n ulkopuolisissa maissa.

Heinäkuussa 2018 EU:n tuomioistuin antoi tuomion C-528/16, jonka mukaan uusia genomitekniikoita ei voi sulkea GMO-lainsäädännön piiristä. Neuvosto pyysi 8.11.2019 päätöksellä (EU) 2019/1904 komissiolta selvitystä uusien genomitekniikoiden unionin oikeuden mukaisesta asemasta. Selvitys julkaistiin 29.3.2021. Selvityksestä ilmeni, että geenitekniikkalainsäädäntö ei kaikilta osin sovellettu uusien genomitekniikoiden sääntelyyn. Nykyisen geenitekniikkalainsäädännön suurimmat ongelmat liittyvät siihen, ettei se pysty vastaamaan komission poliittisiin innovaatio- ja kestävyystavoitteisiin, eikä se ole tarkoituksenmukainen joillekin uusille genomitekniikoille ja niiden tuotteille.

Komission asetusehdotus COM(2023) 411 final

Ehdotuksen tärkeimmät tavoitteet ovat seuraavat:

1. Terveiden ja ympäristön suojelun korkean tason säilyttäminen;
2. Ohjata useiden eri kasvilajien kehitystä kohti kestävyystavoitteita, erityisesti maataloustuotannossa;
3. Luoda mahdollistava ympäristö tutkimukselle ja innovoinnille, erityisesti pk-yrityksille.

Ehdotus kattaa kasvit, jotka sisältävät geneettistä materiaalia samasta kasvista (kohdennettu mutageneesi) tai risteytettävissä olevista kasveista (cisgeneesi, mukaan lukien intrageneesi). Siirtogeenisiin kasveihin (jotka sisältävät risteytmättömistä lajeista peräisin olevaa geneettistä materiaalia) sovelletaan muuntogeenisiä organismeja (GMO) koskevaa lainsäädäntöä sellaisena, kuin se on tällä hetkellä. Asetusehdotus koskee siis vain sellaisia genomitekniikoita, jotka rinnastuvat luonnossa tapahtuviin mutaatioihin tai perinteiseen kasvinjalostukseen, eikä se koske ns. siirtogeenisiä kasveja, joissa on vierasta perintöainesta.

Uusia genomitekniikoita koskeva asetusehdotus koskee tietyillä uusilla tekniikoilla muokattujen kasvien viljelyä sekä niistä valmistettuja elintarvikkeita ja rehuja.

Asetusehdotuksessa esitetään, että NGT-kasvit jaettaisiin kahteen kategoriaan. Kategoriaan 1 kuuluisivat NGT-kasvit, jotka voisivat esiintyä myös luonnossa tai jotka voitaisiin tuottaa tavanomaisella jalostuksella. Näitä ei säänneltäisi nykyisen GMO-lainsäädännön mukaan. Niille tulisi muun muassa ilmoitusmenettely, mutta niistä valmistettuihin elintarvikkeisiin ei vaadittaisi NGT-pakkausmerkintöjä. Sen sijaan kylvösiemenet merkittäisiin, jotta luomutuottajat voisivat välttää NGT:itä.

Kategoriaan 2 kuuluisivat NGT-kasvit, joita ei voida tuottaa perinteisin kasvinjalostusmenetelmin. Niihin sovellettaisiin nykyisen GMO-lainsäädännön kaltaisia riskinarviointi- ja lupamenettelyjä, ja tuotteilta edellytettäisiin jäljitettävyyttä ja GMO-merkintää. Muutetun ominaisuuden tarkoitus voitaisiin lisäksi ilmoittaa vapaaehtoisella pakkausmerkinnällä. Kategorian 2 kasveille olisi käytettävissä sääntelykannustimia, jos niiden ominaisuudet voivat edistää kestävyystavoitteiden saavuttamista. Sääntelykannustimia ei olisi tarjolla rikkakasvien torjunta-aineita kestäville (herbisidiresistenteille) NGT-kasveille.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 43 artikla, 114 artikla ja 168 artiklan 4 kohdan b alakohta

Ehdotus käsitellään tavallisessa lainsäätämisyksityksessä Euroopan parlamentin kanssa.

Neuvostossa päätökset tehdään määränemmistöllä

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa asiasta vastaa ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta (ENVI). Mietinnön laatijaa ei ole vielä ilmoitettu.

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto (EU18) 18.7.2023

EU-ministerivaliokunta 19.-21.7.2023 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.7.2023 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

NGT-kasveja on tähän asti säännelty muuntogeenisiä organismeja koskevalla lainsäädännöllä. Muuntogeenisten kasvien suljettua käyttöä, niillä tehtäviä kenttäkokeita ja niiden markkinoille asettamista muuhun kuin elintarvike- ja rehukäyttöön säännellään geoniteknikkalailla (377/1995) ja sen alaisilla säädöksillä, joilla on pantu täytäntöön EU-direktiivit 2001/18/EY ja 2009/41/EY.

Muuntogeenisiä elintarvikkeita ja rehuja säännellään muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1829/2003.

Muuntogeenisten organismien jäljitettävyydestä ja merkinnästä on säädetty muuntogeenisten organismien jäljitettävyydestä ja merkitsemisestä ja muuntogeenisistä organismeista valmistettujen elintarvikkeiden ja rehujen jäljitettävyydestä sekä direktiivin

2001/18/EY muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1830/2003.

Kansallisesti muuntogeenisiä elintarvikkeita koskee elintarvikelaki (297/2021), muuntogeenisiä rehuja rehulaki (1263/2020) ja muuntogeenisen lajikkeen siemeniä siemenlaki (600/2019).

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/412 direktiivin 2001/18/EY muuttamisesta siltä osin kuin on kyse jäsenvaltioiden mahdollisuudesta rajoittaa muuntogeenisten organismien viljelyä tai kieltää se alueellaan täytöntöönpanosta sekä siihen liittyvästä valvonnasta säädetään lailla muuntogeenisen organismin viljelyn rajoittamisesta (445/2019).

NGT-kasvien viljely kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 15) kohdan nojalla Ahvenanmaan lainsäädäntövallan piiriin.

Kansallisesti säädettäväksi jää rinnakkaiselosta ja turvaetäisyyksistä viljelmien välillä säätäminen.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset käydään yksityiskohtaisesti läpi valmisteilla olevassa U-kirjelmässä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission asetusehdotus COM(2023) 411 final ja liitteet

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

johtava asiantuntija Sanna Viljakainen, MMM/RO/ETU, 0295 162 037, sanna.viljakainen@gov.fi

neuvotteleva virkamies Kirsi Törmäkangas, STM/TUTO/BILA, 0 295 163 353, kirsi.tormakangas@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/936/2023

Liitteet -

Viite -

Maa- ja metsätalousministeriö

Perusmuistio

EU/69/2023-MMM-145

Sandholm Pekka

14.7.2023

Markkinatilanne erityisesti Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen jälkeen - maatalous- ja kalastusneuvoston keskustelu

Kokous

Maatalous- ja kalastusneuvosto 25.7.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Maatalous- ja kalastusneuvosto keskustelee 25.7.2023 maatalousmarkkinoiden tilanteesta erityisesti Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyksen jälkeen.

Suomen kanta

Suomi ottaa komission tilannekatsauksen tiedoksi.

Tiedonannosta ruokaturvan takaamisesta ja elintarvikejärjestelmien resilienssin vahvistamisesta on annettu E-kirje E 41/2022 vp ja tiedonannosta lannoitteiden saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden varmistamisesta on annettu E-kirje E 154/2022 vp.

Suomi katsoo, että elintarvikesektorin huoltovarmuus ja väestön ruokaturva tulee varmistaa kaikissa tilanteissa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on aiheuttanut vakavan häiriön lannoite-, maataloushyödyke- ja energiamarkkinoiden toiminnalle ja tässä epävakaassa tilanteessa tulee huolehtia koko elintarvikesektorin toimintavarmuudesta ja varmistaa väestön ruokaturva. EU:n ruoantuotanto on eräiden tuotantopanosten ja -materiaalien sekä jossain määrin

myös tuotantoon tarvittavan tekniikan osalta hyvin riippuvainen EU:n ulkopuolelta tulevasta tuonnista. Suomi tukee pyrkimystä vähentää tuontiriippuvuutta erityisesti fossiilisen energian, lannoitteiden ja valkuaisrehuraaka-aineiden osalta.

Suomi on huolissaan maatalouden tuotantokustannusten noususta ennätystasolle ja ylipäätään koko elintarvikesektorin kustannusten nousun vaikutuksesta kannattavuuden heikentymiseen, tuotannon määrään ja laatuun sekä näiden yhteisvaikutuksesta elintarvikkeiden hintojen nousuun.

Suomi katsoo, että komission tulee ryhtyä tarvittaessa EU:n perustamissopimuksen mukaisesti markkinoita tasapainottaviin ja tuotannon kannattavuutta sekä huoltovarmuutta vahvistaviin toimenpiteisiin.

Suomi korostaa tärkeyttä siirtyä kohti sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä, resilienttejä ja oikeudenmukaisia ruokajärjestelmiä niin Suomessa, EU:ssa kuin myös globaalilla tasolla.

Pääasiallinen sisältö

Yleistä maataloustuotemarkkinoilta

Maatalouden markkinatilanteen kehitystä ovat vuoden 2023 aikana ohjanneet maataloustuotannon heikko kannattavuus ja Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan aiheuttamat häiriöt maataloussektorilla. Myös pitkään jatkunut eläintautitilanne, lintuinfluenssa ja afrikkalainen sikarutto, vaikuttavat joidenkin (EU)-maiden markkinoihin. Tilanne on kohentunut sen osalta, että vuonna 2022 maatalouteen vaikuttaneet tuotantopanosten ennätyskorkeat hinnat ja saatavuushaasteet ovat helpottaneet.

Edellä mainitut tekijät yhdistettynä rahoitusmarkkinoiden yleiseen kiristymiseen vaikuttavat maataloussektorin ohella suoraan myös elintarviketeollisuuden toimintaympäristöön, tuotantokustannuksiin ja hintakehitykseen sekä heijastuvat kuluttajahintoihin. Hintojen kohoaminen heikentää erityisesti kotieläintuotteiden kysyntää ja kuluttajat valitsevat edullisimpia vaihtoehtoja. Ostovoiman heikentyminen lisää painetta elintarvikkeiden hintojen alentamiseksi ja merkitsee sitä, että tuottajien ja elintarviketeollisuuden on vaikeampi saada katettua kohonneita kustannuksiaan.

Epävakaa tilanne jatkuu kansainvälisillä vilja- ja öljykasvimarkkinoilla ainakin tulevilla satokaudella 2023/24 ja heijastuu suoraan kotieläinsektorin toimintaan sekä ylipäätään elintarvikemarkkinoille. Markkinakehityksen ennustettavuus jatkuu heikkona.

Viljojen ja öljykasvien maailmanmarkkinahinnat ovat alentuneet selvästi vuoden 2022 ennätysellisistä hinnoista. EU:ssa viljan markkinahintaa hyvin kuvaava leipävehnä vientihinta Ranskassa (fob Rouen) kohosi toukokuussa 2022 lähes 440 €/tn tasolle. Kesäkuun lopulla 2023 hinta on ollut noin 265 €/tn. Kansainvälisiä markkinahintoja on vuonna 2023 alentanut viime vuoden ennätysellinen vehnäsato, pohjoisen pallonpuoliskon syysviljojen ilman suurempia ongelmia sujunut talvehtiminen sekä Venäjän kilpailukyinen vientitoiminta ja ylipäätään maailmantalouden kehityksen hidastuminen. Mustanmeren viljakuljetussopimuksen (Black Sea Grain Initiative) päättyminen 17.7 ja Venäjän sisäiset tapahtumat ovat lisänneet epävarmuutta markkinoilla.

YK:n Elintarvike ja maatalousjärjestön (FAO) ylläpitämä, päämaataloustuotteiden hinnoista koostuva elintarvikehintaindeksin arvo kävi maaliskuussa 2022 ennätystasollaan. Kesäkuussa indeksi jatkoi laskua ja oli lähes 25 % ennätystason alapuolella. Kesäkuun lasku johtui pääosin sokerin, kasviöljyjen, viljojen ja maitotuotteiden hinnan laskusta.

EU:n vuoden 2022 elintarvikkeiden voimakas hintainflaatio tasaantui vuoden lopulla. Inflaatio kääntyi jälleen nousuun aiemmin tämän vuoden keväällä, mutta toukokuussa EU:n inflaatio oli 7,1 % ja elintarvikkeiden inflaatio edelleen korkea 15,1 %, Suomessa vastaavasti 5 % ja 12 %

Energian ja lannoitteiden hintakehitykseen paljon vaikuttava maakaasun futuurihinta (TTF) EU:ssa kohosi elokuussa 2022 huipputasolle ollen arvoltaan kymmenkertainen vuoden takaiseen. Viime syyskuusta lähtien maakaasun futuurihinta on ollut aleneva, kun kaasun saatavuus ja varastotilanne on helpottanut. EU:hun ostettiin viime syksyn ja alkutalven aikana maailmanmarkkinoilta ennätysmääriä nesteytettyä maakaasua (LNG) samalla, kun leuto talvi ja jäsenvaltioissa tehdyt energiansäästötoimet vähensivät kaasun tarvetta. Kevätkesällä 2023 maakaasun futuurihinta on vakiintunut vastaavalle tasolle kuin joulukuussa 2021 ja on samalla alempana kuin koko vuoden 2022 aikana. Maakaasun futuurihinta on kuitenkin edelleen korkeammalla kuin vuosina 2020 ja 2021.

EU:n maataloussektorilla on markkinointikaudella 2022/23 ollut huoli peltolannoitteiden korkeiden hintojen ja ajoittaisten saatavuushäiriöiden vaikutuksesta viljelyn kannattavuuteen ja tuotantoalaan. Viime vuoden syyskuun jälkeen, kun maakaasun hinta kääntyi laskuun ja saatavuus helpottui, on se osaltaan parantanut EU:n lannoiteteollisuuden tilannetta. Lannoitteiden hinnat ovat keväällä 2023 alentuneet jo alle kesäkuussa 2022 olleen hintatason.

Raakaöljyn markkinahinta kävi vuonna 2022 korkeimmillaan kesäkuussa (Brent, 128 \$/barreli) ja kehitys on ollut sen jälkeen aleneva johtuen muun muassa maailman talustilanteen heikentyneestä näkymästä. Kevään ja alkukesän 2023 aikana raakaöljyn hinta on vaihdellut 75 - 85 \$/barreli, joka vastaa vuonna 2021 nähtyä hintatasoa.

Ukrainan vientitoiminta EU:n ja kansainvälisillä maataloustuotemarkkinoilla

Venäjän hyökkäystoiminta vaikuttaa suoraan Ukrainan rooliin kansainvälisillä maataloustuotemarkkinoilla. Komission mukaan Ukrainan syysviljojen hehtaarisato on ennätysluokkaa johtuen hyvistä sääolosuhteista. Sen sijaan kevätkylvöisten kasvien hehtaarisato-odotus ei ole niin hyvä, koska kevään kylvöt viivästyivät sateiden vuoksi. Komission mukaan vehnän satoarvio Ukrainan hallitsemilla alueilla on 21 milj. tn ja maissilla 28,1 milj. tn. Kansainvälisen viljanneuvoston (IGC) huhtikuussa 2023 tekemän arvion mukaan tulevalla satokaudella (2023/24) Ukrainan viljan kokonaistuotanto (vehnä, maissi ja ohra) on noin 46,6 milj. tn, kun kaudella 2021/22 tuotanto oli 85 milj. tn.

Ukrainan viljojen vientiarvio ensi markkinointikaudelle on noin 28 milj. tn ja arvio meneillään olevalle kaudelle (2022/23) on 41 milj. tn. Kaudella 2021/21 Ukraina vei viljaa reilut 48 milj. tn. IGC:n arvio on tehty sillä oletuksella, että viljaa pystytään viemään Ukrainasta jatkossakin myös Mustanmeren laivaväylää pitkin.

Ukrainalaisen viljan ja öljykasvien merikuljetukset mahdollistanutta Mustanmeren ”Black Sea Grain Initiative” sopimusta on jatkettu 17.7.2023 saakka. Sopimukseen liittyen Venäjä on toistuvasti kritisoinut, että länsivaltojen asettamat sanktiot Venäjän rahoitus-, logistiikka- ja vakuutustoimintaa kohtaan haittaavat sen maatalous- ja lannoitustuotteiden vientiä, vaikka sanktiot eivät suoraan kohdistukaan niiden vientitoimintaan. Venäjä on myös pitänyt sopimusneuvotteluissa esillä sen Ukrainan läpi menevän ammoniakkin siirtoputken uudelleen avaamista. Ukrainan toiveena on ollut, että sopimuksen kesto olisi pidempi ja että sen piiriin saataisiin enemmän maan keskeisiä vientisatamia. Rahtikustannus tällä laivaväylällä on pysynyt korkeana. Pullonkaulaksi on muodostunut Turkin rannikolla sijaitseva ja YK:n johdolla toimiva laivojen tarkastuspiste. Venäjä on Ukrainan mukaan tietoisesti hidastanut laivojen tarkastustoimintaa.

Komissio ja jäsenvaltiot kehittävät edelleen viime vuoden toukokuussa avattujen, Ukrainasta EU:n jäsenvaltioiden kautta kulkevien, nk. solidaarisuuskaistojen toimintaa. Viljelijät Ukrainan viereisissä EU:n jäsenvaltioissa ovat viime kesästä lähtien olleet huolissaan sisämarkkinoille jäävästä ukrainalaisesta viljasta ja öljykasvien siemenistä sekä osin myös muista maataloustuotteista. Hinnaltaan edullisempi ukrainalainen vilja ja öljykasvien siemen ovat vieneet markkinat Ukrainan viereisissä EU:n jäsenvaltioissa paikallisesti tuotetuilta tuotteilta.

Ongelmatilannetta Ukrainan viereisten EU:n jäsenvaltioiden paikallisilla markkinoilla koetettiin helpottaa maaliskuun lopulla 2023 päätetyllä EU:n tukitoimella kolmen jäsenvaltion (Puola, Romania ja Bulgaria) viljantuottajille. Tilanne markkinoilla ei kuitenkaan parantunut ja huhtikuussa neljä jäsenvaltiota päätti hätäkeinona itsenäisesti sulkea rajansa Ukrainasta tulevalta viljalta ja öljykasvien siemeniltä sekä joiltakin muilta maataloustuotteilta. Komissio ryhtyi toimiin tilanteen selvittämiseksi ja huhtikuun lopussa se pääsi sopuun viiden Ukrainan viereisen EU:n jäsenvaltion kanssa poliittisesta ratkaisusta.

Ratkaisun mukaan nämä jäsenvaltiot luopuvat oma-aloitteisesti tekemistään tuontikielloista ja komissio sitoutuu tekemään EU:n ja Ukrainan kaupan vapauttamista koskevan asetuksen (nk. ATM-asetus) perusteella määräaikaisia suojatoimenpiteitä, joiden perusteella Ukrainasta tulevan vehnän, maissin, auringonkukan ja rypsin siemeniä ei voi asettaa markkinoille Bulgariassa, Unkarissa, Puolassa, Romaniassa ja Slovakiassa. Näiden jäsenvaltioiden kautta voi kuitenkin tuoda ao. tuotteita muualle EU:hun ja viedä kolmansiin maihin. ATM-asetuksen mukaiset suojatoimenpiteiden voimassaoloa jatkettiin kesäkuussa syyskuun 2023 puoliväliin asti.

Poliittiseen ratkaisuun kuuluu myös uuteen ATM-asetukseen lisätty tuonnin turvalauseke, jonka perusteella tuontia Ukrainasta voidaan rajoittaa, jos EU:ssa ilmenee markkinahäiriötä. Kolmas poliittisen ratkaisuun kuuluva elementti on viiden jäsenvaltion viljelijöille myönnettävä yhteensä 100 milj. € kriisituki.

OECD-FAO Agricultural Outlook 2023-2032

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) ja Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) maataloutta koskeva tilannekatsaus (Agricultural Outlook) julkaistiin 6.7.2023. Raportissa globaalin maataloustuotteiden kysynnän arvioidaan kasvavan 1,3 prosentilla vuodessa seuraavan 10 vuoden aikana. Tuotanto puolestaan tulee perusskenaarion mukaan kasvamaan 1,1 prosentilla vuodessa, mikä on puolta vähemmän kuin vuonna 2015. Globaalien ruokajärjestelmien kolmoishaaste kasvavan väestön ruokkimisesta ympäristöllisesti kestäväällä tavalla ja viljelijöiden toimeentulo turvaten ei välttämättä nykyinen toteudu.

Epävarmuutta hauraaseen kasvuun lisäävät osaltaan myös geopoliittiset jännitteet, ilmastomuutos, eläin- ja kasvitaudit sekä tuotantopanosten lisääntynyt hintavolatiteetti.

Raportissa todetaan myös, että tuotantopanosten korkeammat hinnat johtavat väistämättä myös ruuan hinnan kallistumiseen, hintojen nousu vahingoittaa eniten köyhimpiä kuluttajia ja tästä johtuen kysymys ruokaturvasta tulee säilyttämään keskeisen asemansa kansainvälisellä keskusteluagendalla. Maatalouteen tarvitaan nopeasti lisää investointeja sekä innovaatioita, ilmastoystävällisempiä tuotantoprosesseja ja uutta teknologiaa.

Raportin kattamien maataloushyödykkeiden kaupan kasvun odotetaan olevan 1,3 % vuodessa seuraavan 10 vuoden aikana. Tämä kasvu on puolta vähemmän kuin edeltäneen 10 vuoden aikana. Suurin syy kasvun laskuun on kysynnän hidastuminen keskituloisissa maissa.

Kauppa säilyy keskiössä keskusteltaessa globaalista ruokaturvasta, viljelijöiden tuloista ja maaseudun köyhyydestä. Toimiva, läpinäkyvä, sääntöperäinen ja monenkeskinen kauppajärjestelmä on avainasemassa vastattaessa niin lyhyen kuin keskipitkän aikavälin

haasteisiin. Vientikiellot lisäävät hintaheilahteluita ja nostavat hintoja. Niillä on negatiivinen vaikutus ruokaturvaan lyhyellä aikavälillä ja ne heikentävät tarjontaa pidemmällä aikavälillä.

Markkinatilanne EU:ssa

Komission tuorein arvio EU:n tämän vuoden (markkinointikausi 2023/24) viljojen tuotantomääräksi on 278 milj. tn ja suuruudeltaan se olisi lähes 5 % viime kautta suurempi. Vehnän, EU:n pääviljan, sadoksi arvioidaan vajaa 130 milj. tn, joka on hieman yli 5 vuoden keskimääräisen sadon. Suurin muutos on maissilla ja sen sadoksi arvioidaan 64 milj. tn eli 24 % viime vuoden heikkoa satoa suuremmaksi.

EU:n syysviljojen ja –öljykasvien talvehtiminen sujui ilman merkittäviä ongelmia. Sääolot EU:ssa olivat peltokasvien kannalta viime maalisi- ja huhtikuussa tavanomaista paremmat. Suurin huolenaihe on viime vuodesta jatkunut kuivuus Iberian niemimaalla ja Italian luoteisosissa. Näiden alueiden helteinen sää heikentää myös osaltaan satonäkymiä.

Komissio arvioi öljykasvien osalta EU:n tämän vuoden rapsisadoksi 20 milj.tn ja verrattuna vuoteen 2022 sato olisi sitä noin 2,4 % suurempi. Valkosokerin keskihinta EU:ssa on ennätyskorkealla yli 800 €/tn. Kansainvälisillä sokerimarkkinoilla hintaa on edelleen vahvistanut heikko tarjontatilanne.

Kotieläinsektorilla suurin markkinaheilahtelu on viimeisen 2-3 vuoden aikana tapahtunut sianlihantuotannossa. Keväällä 2022 sianlihan hinnat lähtivät vahvistumaan aiemman vuonna 2021 olleen aallonpohjan jälkeen. Sianlihan EU:n keskihinta aleni vuoden 2022 viimeisellä neljänneksellä maltillisesti. Uusin käänne tapahtui kuluvan vuoden tammi-kuussa, kun keskihinta lähti uudelleen vahvistumaan. Kesäkuun lopussa 2023 keskihinta oli ennätyselliset 249 €/100kg. Verrattuna vuoden 2022 toukokuuhun EU:n sianlihan keskihinta on nyt yli 25 % ja porsaiden yli 60 % korkeammalla. Hintakehitystä EU:ssa on tukenut jo viime vuonna alkanut sianlihan pienentynyt tuotantomäärä, kohonneet tuotantokustannukset ja sektorin valmistautuminen kesän grillikauteen.

EU:ssa myös muiden kotieläintuotteiden tuottajahinnat ovat olleet aiempia vuosia korkeammalla. Esimerkiksi broilerin keskimääräinen teurashinta EU:ssa on ollut viime helmikuusta lähtien hienoisessa nousussa. Kesäkuussa EU:n keskihinta on hieman laskenut ja oli 267 €/100 kg, joka on vain hieman vuoden takaista korkeammalla. Maidon keskimääräinen tuottajahinta EU:ssa vahvistui tasaisesti koko vuoden 2022 ajan niin, että joulukuussa se oli ennätyselliset 58,25 €/100 kg. Viime joulukuun jälkeen keskihinta on kääntynyt hienoiseen laskuun. Huhtikuussa hinta oli 47,5 €/100 kg, joka on edelleen korkealla tasolla verrattuna viime vuosiin. Maitojalosteilla hintakehitys on ollut valtaosin aleneva jo vuoden 2022 kesästä lähtien. Kesäkuussa 2023 maitojalosteiden keskihinnat olivat 30 – 40 % viime vuoden kesäkuuta alempana, mutta kuitenkin hieman korkeammalla verrattuna vuoden 2021 hintatasoon.

Korkeasta tuottajahintatasosta huolimatta aiempia vuosia selvästi korkeammalla olevat tuotantokustannukset heikentävät kotieläinsektorilla kannattavuutta. Tilanne on näkynyt tuotantomäärien alenemisena. Pitkittynyt ja viime syksynä uudelleen laajenemaan alkanut lintuinfluenssatilanne (HPAI) haittaa edelleen tuotantoa siipikarja- ja kananmunasektoreilla. Sianlihasektorilla afrikkalaisen sikaruton esiintymät joissakin jäsenvaltioissa rajoittavat niiden vientitoimintaa kolmansiin maihin ja tilanne heijastuu osaltaan sisämarkkinoiden toimintaan.

Heinäkuussa päätettiin ns. kolmannesta kriisitukipaketista, jonka suuruus on 330 milj. euroa ja se on kohdistettu 22 jäsenvaltiolle, jotka eivät saaneet tukea toisesta kriisitukipaketista. Se on kohdistettu erityyppisiin maataloussektorin ongelmiin, jotka ovat tulleet esiin viime kuukausina. Tuella kompensoidaan kuivuuden ja rankkasateiden aiheuttamia ongelmia, Latvian ja Liettuan maitosektorin vaikeuksia, eräiden sektoreiden kysynnän heikkoutta ja korkeita tuotantokustannuksia.

Puheenjohtajamaa Espanjan tausta-asiakirja 11750/23

Puheenjohtajamaa Espanja on toimittanut maatalouden erityiskomitean 17.7.2023 keskusteluun tausta-asiakirjan 11750/23, jossa se käy lyhyesti läpi markkinatilannetta Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyksen seurauksena.

Puheenjohtaja nostaa tausta-asiakirjassa myös esiin, että 19.5.2022 hyväksyttiin komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/791, jotta käytettävissä olisi välineitä, joilla voidaan hillitä volatilitteettia ja parantaa tietoa varastoista EU-tasolla. Tällä asetuksella muutetaan täytäntöönpanoasetusta (EU) 2017/1185 viljan, öljykasvien ja riisin varastotilojen ilmoittamisen osalta. Se velvoittaa maataloussektorin toimittamaan nämä tiedot Euroopan komissiolle heinäkuusta 2022 alkaen.

Tämän uuden varastojen seurantajärjestelmän perustamisen jälkeen järjestelmää seurataan maatalousmarkkinoiden asiantuntijaryhmän kokouksissa ja komissio raportoi säännöllisesti jäsenvaltioiden tiedonantojen tilanteesta.

Puheenjohtaja toteaa tausta-asiakirjassa, että nyt vuosi kuukausittaisen varastojen seurannan aloittamisen jälkeen on syytä arvioida sen vaikuttavuutta ja hyödyllisyyttä.

Puheenjohtaja on laatinut maatalous- ja kalastusneuvoston kokoukseen 25.7.2023 seuraavat kysymykset:

1. Kun otetaan huomioon, että vilja - ja öljysiemenmarkkinointikausi alkoi 1.7., miten jäsenvaltiot suhtautuvat markkinatilanteeseen vuoden 2023 satoarvioidensa ja geopoliittisen kontekstin perusteella? Mitä keskipitkän ja pitkän aikavälin haasteita jäsenvaltiot näkevät?

2. Mitä kokemuksia ja odotuksia jäsenvaltioilla on uuden varastojen seurantajärjestelmän panoksesta markkinoiden avoimuuden lisäämiseen? Mitkä muut välineet mielestänne sopivat markkinoiden parempaan ymmärtämiseen erityisesti mahdollisten kriisitilanteiden ennakoinnissa?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto 18.7.2023

EU-ministerivaliokunta 19.-21.7.2023 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.7.2023 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

E-jatkokirje Ukrainalle myönnettyjen kauppaehtuuksien jatkamisesta, (EJ 1/2023 vp)

Asiakirjat

Puheenjohtajamaa Espanjan tausta-asiakirja 11750/23

OECD-FAO Agricultural Outlook 2023-2032, <https://www.agri-outlook.org/>

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Laura Uusitalo, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 030, laura.uusitalo@gov.fi

Erityisasiantuntija Sanna-Helena Fallenius, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 073, sanna-helena.fallenius@gov.fi

Neuvotteleva virkamies Jukka Virolainen, MMM/RO/MARY, puh. 0295 162 206, jukka.virolainen@gov.fi

Neuvotteleva virkamies Pekka Sandholm, MMM/RO/MARY, puh. 0295 162 416, pekka.sandholm@gov.fi

Neuvotteleva virkamies Kimmo Närhinen, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 186, kimmo.narhinen@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/69/2023

-

Liitteet

-

Viite

-

Maa- ja metsätalousministeriö

Perusmuistio

EU/69/2023-MMM-146

Fallenius Sanna-Helena

14.7.2023

Maatalous- ja kalastusneuvoston 25.7.2023 muut asiat

Kokous

Maatalous- ja kalastusneuvosto 25.7.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Maatalous- ja kalastusneuvoston muissa asioissa käsitellään puheenjohtajavaltion, komission ja jäsenvaltioiden tiedotusasioita.

Suomen kanta

Suomi ottaa asiat tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Asiakohta a) Afrikan unionin ja Euroopan unionin maatalousministerien viides kokous (Rooma, 30. kesäkuuta 2023)

Komission tiedotusasia

Viides Euroopan Unionin ja Afrikan Unionin maatalousministerikokous järjestettiin 30. kesäkuuta Roomassa FAO:n yleiskokousta edeltävänä päivänä. Kokouksen teemana oli ”Kestävät ruokajärjestelmät ja kestävä maatalouden arvoketjut”.

Kokouksessa pyrittiin konkretisoimaan maatalousalalla AU:n ja EU:n yhteistä visiota uudesta kumppanuudesta, josta sovittiin helmikuussa 2022 pidetyssä AU:n ja EU:n

huippukokouksessa. Globaalin COVID-19-pandemian, Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan, pitkittyneiden konfliktien, ilmastonmuutoksen ja muiden ympäristöpaineiden vaikutukset ovat heikentäneet maailmanlaajuisia ruokaturvaa.

Sekä Afrikassa että Euroopassa on välttämätöntä vahvistaa sietokykyä maataloussektorin kohtaamia haasteita vastaan ja edistää yhteistyötä myös monenkeskisillä foorumeilla tehtävässä työssä. AU:n ja EU:n maatalousministerikokouksessa pohdittiin mahdollisuuksia syventää AU:n ja EU:n yhteistyötä ja vahvistaa ruokaturvaa myös muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa.

Teemaistunnoissa keskusteltiin kestävästä investoinneista, tutkimuksesta ja innovaatioista, ilmastoresilienssistä ja alueellisen kaupan edistämisestä. Sivutapahtumissa käsiteltiin yhteistyön eri muotoja. MMM:n kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio avasi Euroopan edustajana tapahtuman, jossa käsiteltiin viljelijäjärjestöjen roolia yhteistyössä.

Keskusteluissa tuli esiin EU:n esimerkin ja kokemusten hyödyntäminen varsinkin Afrikan sisäisten markkinoiden integraatiossa, ml. elintarviketurvallisuusviranomaisen ja maantieteelliset merkinnät. Afrikan ministereiden puheenvuoroissa tuli esiin myös suoraa kritiikkiä EU:n politiikkaa kohtaan, erityisesti EU:n uuden metsäkatosäädöksen vaikutukset mm. kaakaontuotantoon saivat kritiikkiä.

Kokouksessa tunnistettiin useita potentiaalisia EU:n ja AU:n yhteistyön alueita, vaikka toisaalta osassa puheenvuoroista korostui Afrikan halu hakea Euroopasta etäisyyttäkin. EU viestitti halua jatkaa johdonmukaista yhteistyötä, yhtenä esimerkkinä on korkealla tasolla sovittu yhteinen lannoitetyöryhmä, joka on aloittamassa työtään.

Asiakohta b) Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset

Kasvien lisäysaineiston ja metsänviljelyaineiston tuotantoa ja markkinointia koskevat asetukset
Komissio esittelee

Komissio esittelee neuvostolle kaksi lainsäädäntöehdotusta, jotka se julkaisi 5.7.2023 osana komission luonnonvarojen kestävästä käytöstä koskevaan toimenpidepakettiin.

Kasvien lisäysaineistoja koskeva asetusehdotus (COM(2023) 414 final) käsittelee maatalous- ja puutarhakasvien kylvösiementen, siemenperunan ja taimien tuotamista, markkinointia ja maahantuontia (nk. plant reproductive material, PRM-lainsäädäntö). Komission ehdottamalla asetuksella muutetaan kasvien lisäysaineiston tuotantoon ja markkinointiin sovellettavaa lainsäädäntöä korvaamalla nykyiset 10 direktiiviä yhdellä asetuksella. Asetus ei koske koristekasvien taimia, vaan niitä koskeva direktiivi jää voimaan. Toinen, **metsänviljelyaineistoa koskeva asetusehdotus (COM(2023) 415 final)** käsittelee metsäpuiden siementen ja taimien tuotantoa ja kauppaa (nk. forest reproductive material, FRM-lainsäädäntö).

Komissio on säilyttämässä kaksi tärkeää PRM-lainsäädännön pääpilaria, jotka liittyvät kasvilajikkeiden rekisteröintiin ja siementen ja taimiaineiston sertifiointiin. Komissio esittää päivityksiä ja yksinkertaistuksia joihinkin nykyisiin vaatimuksiin ja sääntöihin sekä joitakin uusia ehdotuksia. Metsänviljelyaineistoa koskevan ehdotuksen osalta komission on säilyttämässä nykyisen direktiivin pääperiaatteet ja terminologian. Uutena asiana komissio esittää, että jäsenvaltioiden on tehtävä valmiussuunnitelma, jolla varmistetaan metsänviljelyaineiston riittävyys laajoissa tuhotilanteissa.

Komission tarkoituksena molempien sektoreiden osalta on 1) lisätä lainsäädännön selkeyttä ja johdonmukaisuutta mm. yksinkertaistamalla, selkeyttämällä ja harmonisoimalla lainsäädännön periaatteita, 2) mahdollistaa uuden tieteellisen ja teknisen kehityksen käyttöönotto, 3) varmistaa tuleviin haasteisiin soveltuvien kasvien lisäysoaineistojen ja metsänviljelyaineiston saatavuus, 4) tukea kasvi- ja metsägeenivarojen suojelua ja kestävää käyttöä 5) yhdenmukaistaa virallista valvontaa koskevat puitteet ja 6) parantaa lainsäädännön johdonmukaisuutta kasvinterveyttä koskevan lainsäädännön kanssa.

Neuvosto pyysi 8.11.2019 annetulla neuvoston päätöksellä (EU) 2019/1905 komissiota toimittamaan tutkimuksen unionin vaihtoehdoista ajantasaisesti kasvien lisäysoaineiston tuottamista ja kaupan pitämistä koskeva nykyinen lainsäädäntö ja antamaan asiaa koskevan ehdotuksen, mikäli se on tutkimustulosten pohjalta aiheellinen. Komissio esitteli tutkimuksen tulokset maatalousneuvostossa 26-27.5.2021. Tämän jälkeen komissio aloitti lainsäädännön valmisteluun liittyvän vaikutusten arvioinnin. Komissio julkaisi asetusehdotukset 5.7.2023 ja esitteli niitä neuvoston työryhmässä 6.7.2023. Asetusehdotusten käsittely alkaa neuvoston työryhmässä 13.9.2023 (PRM) ja 21.9.2023 (FRM).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on neuvoston tiedotusasiat.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto 18.7.2023

EU-ministerivaliokunta 19.-21.7.2023 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.7.2023 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Asiakohhta b)
COM(2023) 414 final
COM(2023) 415 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Asiakohhta a)
Kansainvälisten asioiden johtaja Aulikki Hulmi, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 034, aulikki.hulmi@gov.fi

Asiakohhta b)
Erityisasiantuntija Kati Lassi, MMM/RO/EKY, puh. 0295 162 070, kati.lassi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/69/2023
-

Liitteet -

Viite -

Liitteet -